

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

МАТЕРІАЛИ

**VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
«СУСПІЛЬСТВО І ОСОБИСТІСТЬ У СУЧАСНОМУ
КОМУНІКАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ»
(15 жовтня 2025 р.)**

**Запоріжжя
2025**

VI ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»

УДК 316.77
С 90

*Рекомендовано до видання Вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(протокол №5 від 02.12.2025 р.)*

Рецензенти:

Зикун Н.І., д. н. із соц. комунікацій, професор, декан
факультету соціально-гуманітарних технологій та менеджменту Державного
податкового університету.
Катаєв С. Л., д. соціол. н., професор, зав. кафедри соціології та соціальної роботи
Класичного приватного університету.
Корнієнко В. В., д. псих. н., доцент, зав. кафедри психології і педагогіки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ.

Редакційна колегія:

Погребна В.Л., д-р філол. наук, професор;
Островська Н.В., канд. н. із соц. ком., доцент;
Серга Т.О., канд. соціол. н., доцент;
Щербина С.С., канд. соціол. н., доцент;
Коваль В.О., канд. пед. н., доцент;
Бородулькіна Т.О., канд. псих. н., доцент.

С90 Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі» (м.
Запоріжжя, 15 жовтня 2025 р.) / редкол.: В.Л. Погребна, Н.В. Островська,
Т.О. Серга, С.С. Щербина, В.О. Коваль та ін.
[Електронний ресурс] Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька
політехніка», 2025. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит.
екрана. 594 с.

ISBN 978-617-529-524-3

У збірнику розміщено матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі», яка
відбулася 15 жовтня 2025 року. Коло обговорених проблем: стратегічні напрямки розвитку
теорії та практики соціальної роботи, питання соціальної політики в світі та Україні,
теоретико-методологічні і прикладні проблеми сучасної журналістики, проблеми та
перспективи психологічної науки в Україні. Для науковців, викладачів закладів вищої
освіти, а також аспірантів і студентів соціально-гуманітарних факультетів.

УДК 316.77

ISBN 978-617-529-524-3

© НУ «Запорізька політехніка», 2025

<i>Derpoliuk Olena</i>	
PSYCHOLOGICAL SUPPORT FOR MIGRANT WOMEN IN CRISIS SITUATIONS: RESTORING PERSONAL INTEGRITY THROUGH NONVERBAL METHODS	401
<i>Журавель І.В., Савелюк Н.М.</i>	
КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВА ТЕРАПІЯ УСКЛАДНЕНОЇ РЕАКЦІЇ ВТРАТИ ДОМАШНЬОЇ ТВАРИНИ.....	405
<i>Кабузенко І.В.</i>	
ПЕРЕЖИВАННЯ НЕСПРАВЕДЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЯХ	407
<i>Коваленко О.М., Літвінова О.В.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	413
<i>Крикуненко О.В., Літвінова О.В.</i>	
ЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ В ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В ТРУДОВИХ КОЛЕКТИВАХ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	416
<i>Машир В.А.</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО ІНТЕРВ'Ю В РОБОТІ СПОРТИВНОГО ПСИХОЛОГА.....	420
<i>Машир В.А.</i>	
МАЛЮНКОВА МЕТОДИКА «ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОБМЕЖЕННЯ» В ПСИХОЛОГІЧНІЙ РОБОТІ ЗІ СПОРТСМЕНАМИ	423
<i>Мельничук І.Я.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДКРИТОЇ НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	426
<i>Мельничук С.К.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ В ОРГАНІЗАЦІЯХ: ЮРИДИЧНО ТА КРИЗОВО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ	429
<i>Неумивако О.А.</i>	
ВПЛИВ РІЗНИХ ТИПІВ СІМЕЙНИХ КРИЗ НА МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ В ПАРІ	433

31(1), 187–232. Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav. <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/1256/351>

ЖУРАВЕЛЬ І.В.

*магістрантка спеціальності «Психологія»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

САВЕЛЮК Н.М.

*доктор психологічних наук,
професор кафедри «Психологія»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВА ТЕРАПІЯ УСКЛАДНЕНОЇ РЕАКЦІЇ ВТРАТИ ДОМАШНЬОЇ ТВАРИНИ

Постановка проблеми

У сучасному суспільстві зростає роль домашніх тварин у житті людини, адже вони стають джерелом емоційної підтримки, безумовного прийняття та стабільності. Саме тому їхня втрата часто супроводжується глибокими переживаннями, подібними до реакцій горювання після смерті близьких людей. Особливо складним є феномен невизнаного горя (disenfranchised grief), коли соціум не надає людині права на відкритий прояв болю через втрату улюбленця. Така ситуація створює ризик формування ускладненої реакції горя – емоційного стану, що порушує звичне функціонування особистості та потребує психологічного втручання [3, с. 42].

Мета дослідження

Теоретично обґрунтувати та проаналізувати ефективність когнітивно-поведінкових підходів у роботі з ускладненою реакцією втрати домашньої тварини.

Методи дослідження

Застосовано теоретичні методи: аналіз, синтез і порівняння психологічних концепцій горювання (Е. Кюблер-Росс, В. Ворден, Дж. Боулбі, М. Стробе, Г. Шут, А. Бек), узагальнення емпіричних даних про роль тварин у житті людини, систематизацію наукових підходів до психотерапевтичної підтримки осіб, які переживають утрату.

Основний зміст

Згідно з DSM-5-TR (2022), ускладнене горе проявляється як стійкий емоційний дистрес, що триває понад 12 місяців і супроводжується

інтенсивною тугою, провинною, втратою сенсу життя. В контексті втрати тварини ці прояви підсилюються соціальною невизнаністю та почуттям самотності.

Е. Кюблер-Росс (1969) у своїй п'ятистадійній моделі описує природну послідовність емоційних реакцій — від заперечення до прийняття [1, с.56]. В. Ворден (2008) наголошує, що ефективне подолання втрати передбачає виконання чотирьох завдань: усвідомлення факту смерті, проживання болю, пристосування до нового життя й формування емоційних зв'язків у новій реальності. Модель подвійного процесу М. Стробе та Г. Шут (1999) пояснює, що горювання має чергуватися між орієнтацією на втрату і відновлення, забезпечуючи адаптивний баланс.

Відповідно до теорії прив'язаності Дж. Боулбі (1980), домашня тварина виконує роль «безпечної бази» для власника, тому її втрата руйнує систему емоційної опори. Це створює підґрунтя для розвитку ускладненої реакції горя [2, с.104].

Когнітивно-поведінковий підхід довів ефективність у роботі з травматичними переживаннями, адже дозволяє виявляти ірраціональні переконання, що посилюють біль («Я винен у його смерті», «Я не зможу більше нікого полюбити»). КПТ допомагає замінити ці деструктивні переконання на адаптивні, відновити контроль над емоціями та поведінкою. До ефективних технік належать когнітивна реструктуризація, експозиційна терапія, техніки майндфулнесу, ведення щоденника думок і вправи самопідтримки. Застосування когнітивно-поведінкової терапії сприяє зменшенню почуття провини, прийняттю втрати та формуванню нових життєвих орієнтирів. У випадку втрати тварини КПТ має бути гнучкою, емпатійною та спрямованою на підтримку процесу поступової інтеграції болю у життєвий досвід.

Висновки.

Феномен втрати домашньої тварини має високу психологічну значущість, а емоційні реакції власників часто за глибиною не поступаються горю від втрати близької людини. Когнітивно-поведінкова терапія є дієвим підходом до подолання ускладненого горя, адже спрямована на трансформацію деструктивних думок, відновлення емоційного балансу та формування адаптивних стратегій переживання [3, с.63].

Список використаних джерел

1. Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss: Vol. 3. Loss, Sadness and Depression*. New York: Basic Books.
2. Kübler-Ross, E. (1969). *On Death and Dying*. New York: Macmillan.

3. Василюк, Ф. Є. (2016). *Психологія переживання: аналіз подолання критичних ситуацій*. Київ: Либідь.

КАБУЗЕНКО І.В.

*аспірант кафедри психології та соціальної роботи
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

ПЕРЕЖИВАННЯ НЕСПРАВЕДЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЯХ

Життєві кризи, які переживає людина у своєму житті, а саме тяжка хвороба, втрата рідних і близьких, пережите насильство тощо часто руйнують базові уявлення про світ і його справедливість. Як зазначав свого часу М. Лернер, віра у справедливий світ виконує захисну функцію: вона створює відчуття передбачуваності, контролю та сенсу в повсякденному житті. За звичних обставин вказане допомагає людині зберігати психологічну рівновагу та логічно пояснювати певні події. Проте у кризових ситуаціях саме це переконання зазнає найсильнішого випробування [7, с. 1031].

Відчуття несправедливості пронизує безліч життєвих криз і конфліктів, стаючи джерелом глибокого внутрішнього болю. Від особистих втрат до масштабних суспільних трагедій – досвід несправедливості має потужний травматичний вплив. Сучасні дослідження підтверджують, що сприйняття події як несправедливої підсилює психологічну травму і ускладнює процес відновлення. Особливо актуальним це стає в контексті останніх років, коли багато людей переживають подібні виклики.

Попри руйнівну силу таких переживань, подолання кризи є можливим. Чимало людей з часом знаходять у собі ресурси для відновлення, рефлексії власного досвіду і пошуку нових смислів. Важливим залишається питання: які саме психологічні підходи допомагають людині впоратися з відчуттям несправедливості, повернути внутрішню рівновагу та віднайти нову точку опори після травми.

Проведений аналіз сучасних досліджень щодо психологічного досвіду переживання несправедливості, вивчення ефективних методів психологічної підтримки особистості в умовах криз, із фокусом на різні групи населення, дозволяє сформулювати наступне.

VI ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі»

Наукове електронне видання
Можна використовувати в локальному
та мережному режимах

**Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної
конференції
«Суспільство і особистість у сучасному
комунікаційному дискурсі»
15 жовтня 2025 р.**

Один електронний оптичний диск (DVD-ROM);
супровідна документація.
Тираж 100 прим. Зам №1077

Видавець і виготовлювач
Національний університет «Запорізька політехніка»
Україна, 69063, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 64
Тел.: (061) 769–82–96, 220–12–14
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6952 від 22.10.2019.